

Armagedon v kostce. “Začne se to hroutit od Německa”. Drulák o novém nastavení světa

- CZ24 News | 4. srpna 2022

EU/USA/UKRAJINA: Neochvějná podpora Ukrajiny? Podle experta na mezinárodní vztahy a bývalého prvního náměstka ministra zahraničí Petra Druláka je Evropa pouze vazalem USA a nemá žádnou možnost na průběhu války nic změnit. K obratu prý musí přijít něco úplně jiného. Ptali jsme se také na to, jaký vliv na EU může mít zhoršení vztahů Ameriky s Čínou. Důsledky nového uspořádání světa mohou být podle profesora Druláka pro naši oblast světa nepěkné a v rámci Evropy nejvíce utrpí Německo. Vývoj se podle něho může začít měnit na podzim, ale česká vláda prý nereálně věří ve vítězství Ukrajiny.

Šéfka americké Sněmovny reprezentantů Pelosiová nakonec skutečně navštívila Taiwan a Čína pochopitelně zuří. Jaké dopady to může mít? Nepůjde jen o epizodu, která se přezene?

Čína bude určitě reagovat už proto, aby neztratila tvář, protože dávala jasně najevo, že s návštěvou nesouhlasí a považuje to za zpochybňování politiky jedné Číny, ačkoli Bidenova administrativa ji ujistila, že od této politiky neustupuje. Očekával bych, že Čína bude reagovat hlavně diplomaticky. Návštěvu Pelosiové vnímá jako diplomatickou provokaci ze strany USA, tak na to odpoví diplomatickými kroky. Může jít například o odvolávání diplomatů.

Závažnější, dlouhodobější důsledek ale podle mě spočívá v tom, že to upevňuje spolupráci a osu mezi Moskvou a Pekingem. Utvrzuje to Čínu v jejím kurzu, což úplně nehraje Američanům do karet. Návštěva Pelosiové také ukázala, jak hrozně obtížné je číst americkou zahraniční politiku. Vůbec není jednotná a již několik měsíců vidíme spor mezi minimálně dvěma skupinami, které můžeme označit jako jestřáby a holubice. U jestřábů vidíme snahu vyhrocovat konflikty se státy, které Američané považují za rivaly, tedy s Ruskem a Čínou.

Druhá skupina se spíš snaží s těmito státy vyjít, ale ti jestřábi měli v poslední době spíš navrch. Bylo to vidět i z první reakce Bílého domu, když se o návštěvě Biden dozvěděl a řekl pak, že ozbrojené síly jsou spíše proti tomu a nezdá se jim, aby Pelosiová na Taiwan v této chvíli jezdila. A pokud tam Pelosiová jela, nebylo to pouze její rozhodnutí. Zcela určitě to bylo konzultováno s některými složkami amerického hlubokého státu.

Je zřejmé, že jsou ve Washingtonu lidé, kteří mají zájem na eskalaci vztahů s Ruskem i s Čínou, což geopoliticky nedává smysl. Neřekl bych, že je v zájmu USA vyhrocovat konflikty s oběma velmocemi.

Takže není namístě se obávat, že by dopady té cesty byly trvalé? Že by to rozbilo vztahy USA s Čínou?

Spíš to posílí již existující tendence a nezmění to kurz. Čína poslední léta jednoznačně směřuje k soběstačnosti a nechce být nijak závislá na Spojených státech ani na žádné jiné zemi a připravuje se na možnost konfliktu. Toto je pouze věc, která ji v tom kurzu utvrdí. Nemluvil bych o nějakém rozbití vztahů, protože o nějakém americko-čínském přátelství se dá těžko mluvit.

Mluvíme o dalším sbližování Číny s Ruskem?

Je to sbližování Číny s Ruskem a je tady také příprava Číny na konflikt s USA, který nemusí být nutně vojenský. V každém případě se konflikty USA s Čínou budou prohlubovat.

Co sbližování Pekingů s Moskvou může znamenat pro Západ? Zejména pak pro nás jako Evropu.

Vzniká nesmírně silný eurasijský blok, který bude programově proti všem iniciativám Západu. Nejenže bude takový blok sledovat své zájmy a hájit je proti Západu, ale bude proti němu i ve věcech, na kterých mu třeba zvlášť nemusí záležet, ale jen proto, aby to Západu zhatil. Toto je jasná tendence příštích let, a nejde pouze o Rusko a Čínu. Jsou tu země střední Asie, je tu Pákistán, Írán a další státy. Podle mě tady vzniká skupina zemí, která v okamžiku, kdy se bude koordinovat, představuje pro jakoukoli diplomatickou aktivitu i ekonomické přežití Západu obrovskou výzvu.

Nejde pouze o to, že může Západ přijít s nějakou iniciativou a tato skupina do toho tzv. hodí vidle. Jde o to, že západní ekonomiky jsou otevřené, globalizované a závislé na všech možných částech světa. V okamžiku, kdy natolik významná část světa zahájí tvrdý protizápadní kurz, bude to samozřejmě ohrožovat ekonomické přežití zejména Evropy. Nicméně i USA jsou na Číně ekonomicky závislé, ale ta závislost je vzájemná.

Máme nakročeno do světa, kde globalizace skončila. O multipolaritě se už mluví nějakou dobu, ale teď si čím dál víc uvědomujeme, že půjde o dost nepřátelskou a konfliktní multipolaritu.

Lze tomu rozumět tak, že vámi předestřený vývoj způsobí více škod Evropě než Spojeným státům?

Myslím, že ano. Evropa je ekonomicky a energeticky zranitelnější. Týká se to také řady dalších strategických surovin. Podívejte se na Německo, kde je dnes sice tematizována závislost na ruských energetických surovinách, která je samozřejmě silná a krátkodobě nehraditelná, ale zrovna tak je Německo závislé na Číně. Německá ekonomika je silně exportní a v okamžiku, kdy přijde o své exportní trhy, končí německá prosperita. Nelze zapomínat na to, že na Německo jsou navázány další evropské ekonomiky a málokterá z nich je tak silně navázána jako ta naše. Jde hodně také o nás.

Toto je ekonomická zranitelnost, která je v případě Evropy mnohem silnější než v případě USA. Americká ekonomika pro normální dýchání potřebuje globální vazby, ale různé ekonomické zranitelnosti si Američané proti Evropě trochu víc ošetřovali. Takže Evropa nyní bude muset brát podstatně vážněji svou závislost na tzv. globálních hodnotových řetězcích, bude je muset zkracovat a jít cestou ekonomické soběstačnosti ve všech ohledech, kde to může znamenat strategickou zranitelnost.

Ekonomika a její zranitelnost je v Evropě velkým tématem ohledně války na Ukrajině. Jak dlouho ještě může vydržet neochvějná evropská podpora Ukrajiny, která nepopíratelně přináší ekonomické škody samotné Evropě?

Prodávání konfliktu vyčerpává nejen Ukrajinu a Rusko, ale vyčerpává podstatně i Evropu. Do toho všichni s napětím očekávají, co se stane na podzim. Máme dlouhodobý energetický problém, se kterým Putin příliš nesouvisí, ale ten problém souvisí se zelenou politikou Bruselu. Pak máme inflační problém, následně narušení všech možných dodávek způsobené covidem, a teď se k tomu přidává válka.

Experti očekávají, že až na podzim vystřelí ceny energií pro domácnosti a také ceny řady důležitých surovin, tak mnohé z evropských ekonomik se dostanou do těžké situace. Tím bude pochopitelně silně zájem na tom, aby konflikt na Ukrajině přestal a aby došlo k dohodě s Ruskem. Lze to očekávat stejně tak jako to, že ne každá evropská země se na to bude dívat stejně. Jinak to uvidí Polsko a jinak Itálie nebo Francie, Španělsko a další státy.

Delší dobu v Evropě vnímáme dva tábory států, kde jeden říká, že hlavní je docílit na Ukrajině míru, a ten druhý má za to, že musí dojít k bezpodmínečné porážce Ruska a k vítězství Ukrajiny.

Ano, to je nerealistická sázka na vítězství Ukrajiny. Je to problém tábora států, do kterého patří i česká vláda, tedy představa, že Ukrajina může Rusko porazit. Nevím, odkud ti lidé tuto představu čerpají. Považuji to za naprosto nereálné a vnímám jako zásadní chybu na takové představě stavět zahraniční politiku. Bohužel nejde pouze o zahraniční politiku, ale o základní pilíře naší ekonomické prosperity. Pro významnou část společnosti to bude otázka základního ekonomického přežití. Všechno to souvisí se zmíněným nerealistickým předpokladem. Očekávám, že se nerealistické hypotézy v určitou chvíli začnou přehodnocovat.

To znamená, že hlavní podíl na tlaku k mírovému řešení bude mít ekonomický vývoj v Evropě? Nebo to může souviset i s tím, že Putin je údajně připraven vyjednávat, jak říkal Gerhard Schröder, podle něhož prvním malým vítězstvím byla dohoda o exportu ukrajinského obilí?

Rozlišujeme několik rovin. V případě obilí šlo do velké míry o státy třetího světa, Blízký východ nebo Afriku. Jsou to státy, které v konfliktu Ukrajiny s Ruskem zůstávají neutrální. Řada z nich sice na půdě OSN hlasovala pro rezoluci odsuzující ruskou invazi na Ukrajinu, ale zároveň se nepodílí na žádných sankcích a nikdy se na nich podílet nebudou. Rusko nemá zájem, aby tyto státy ztratilo, protože ty říkají, že to není jejich konflikt, ať si klidně válčí a že nesmí dojít ke komplikacím s dodávkami základních produktů. Kdyby Rusko bylo viděno jako někdo, kdo blokuje dodávky základních potravin, mohlo by to vést k diplomatické izolaci. Z globálního hlediska Rusko v diplomatické izolaci není, Rusko je izolováno ze strany Západu, ale nikoli ze strany většiny států světa. Kdyby ovšem stálo za vyvoláním nějaké zásadní potravinové krize, postavení Ruska by to ohrozilo, a proto mělo Rusko jasný zájem dohodu o obilí přijmout.

Mluvíme-li o válce samotné a o roli Evropy v ní, tak si připomeňme jednu věc. Evropa v tomto konfliktu nehraje žádnou důležitou roli. Máme Rusko, Ukrajinu, a pak Spojené státy a Velkou Británii. Třetí aktér, který má možnost vyslat Ukrajině rozhodující signál, že už nemá cenu válku vést, jsou Američané. Nejsou to Evropané. Role Evropy v konfliktu, který se odehrává za jejími humny, je bohužel opět neuvěřitelně slabá a nedůstojná. Evropané jsou ti, kteří tam mají dodávat zbraně a celé to pak opravovat. Jinak je tato hra primárně vedená z Washingtonu. Evropa opět hraje nedůstojnou, neautonomní roli a nemyslím si, že má nějakou zásadní možnost něco na válce změnit. Evropa vystupuje jako vazal Spojených států amerických a je tak vnímaná naprosto oprávněně.

Důležité ale je, že nevidím u Ruska ani u Ukrajiny vůli diplomaticky jednat. Domnívám se, že obě strany jsou nadále přesvědčeny, že mohou víc získat na bojišti. Stále nepřišel moment, kdy by si aspoň jedna z těch dvou stran řekla, že to, co získala bojem, jí už stačí a že je připravena jednat. Jak jsem říkal, v případě dojednání zásilek obilí šlo o něco naprosto jiného, protože tam šlo o uspokojení potřeb globálního jihu. Ohledně samotné války jde stále o to, že obě strany neztratily chuť bojovat a nenastala tedy situace, aby začaly seriózně jednat a jednání pouze nepředstíraly.

Zdroj: Parlamentní listy